

Tamer BOZKURT

THEMIS

TİCARET HUKUKU ÖZET - CİLT I
ADLÎ YARGI SINAVLARI İÇİN ÖZEL BASKI

TİCARÎ İŞLETME HUKUKU

**6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu ve
6098 sayılı yeni Türk Borçlar Kanunu'na göre hazırlanmış,
26.6.2012 tarih ve 6335 sayılı Kanun ile getirilen değişiklikler ile 6362
sayılı yeni Sermaye Piyasası Kanunu(nun ilgili hükümleri)
ilgili yerlere işlenmiştir.**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
YAZAR HAKKINDA	IX

BİRİNCİ BÖLÜM GENEL OLARAK TİCARET HUKUKU, TİCARİ İŞLETME KAVRAMI VE TİCARİ İŞLETME ÜZERİNDEKİ İŞLEMLER

§ 1- 6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU'NUN YASALAŞMA SÜRECİ	1
§2- TİCARET HUKUKUNDA SİSTEMLER	1
§3- TÜRK TİCARET KANUNU'NUN BAŞAT KAVRAMI: “TİCARİ İŞLETME”	4
I. KAVRAM ve TANIM	4
II. TİCARİ İŞLETMENİN KİŞİLİĞİ (Tüzel Kişilik) SORUNU	8
III. BİR ORGANİZASYONUN “TİCARİ İŞLETME” SAYILABİLMESİ İÇİN GEREKEN UNSURLAR	8
A- Genel Olarak	8
B- Unsurlar	8
IV. TİCARİ İŞLETMEYİ OLUŞTURAN UNSURLAR ve BUNLARIN HUKUKİ NİTELİĞİ SORUNU	11
V. TİCARİ İŞLETMENİN ÖRGÜTLENMESİ (MERKEZ/ŞUBE)	12
A- Merkez Kavramı ve Düzenlenişi	12
B- Şube	13
1. Kavram	13
2. Unsurlar	13
3. Şubenin Önem Arz Ettiği Noktalar	14
VI. TİCARİ İŞLETMENİN DEVRİ ve REHNİ	18
A- Ticarî İşletmenin Devri	18
1. Genel Olarak	18
2. İşletmenin Devri, Şirket Birleşmesi Ayırımı	21
3. Devrin Şartları	22
4. Devrin Hüküm ve Sonuçları	24
B- Ticarî İşletme Rehni	30
1. Genel Olarak	30
2. Rehnin Kurulması	31
3. Rehnin İşleyişi ve Hükümleri	37
4. Rehnin Sona Ermesi ile Hüküm ve Sonuçları	40

İKİNCİ BÖLÜM
TİCARİ İŞ, BİR İŞİN TİCARİ İŞ OLMASININ
SONUÇLARI VE TİCARİ HÜKÜMLER

§4- TİCARİ İŞ	43
I. KAVRAM	43
II. BİR İŞİN TİCARİ İŞ OLARAK BELİRLENMESİNDE KULLANILACAK ÖLÇÜTLER	43
A- Ticarî İş Saptamasında “Altın” Kural	43
B- TTK m. 3’e Göre Ticarî İş	43
1. «1. Alternatif»: TTK’da Düzenlenen Konular	43
2. «2. Alternatif»: Bir Ticarî İşletmeyi İlgilendiren İşlem ve Fiiller ..	44
C- Tamamlayıcı Hüküm: TTK m. 19’a Göre Ticarî İş	45
1. Tacirlerin Borçlarının Ticarî Olması Kuralı	45
2. Bir Taraf İçin Ticarî İş Sayılan “Sözleşmeler”	46
D- Ticarî İş Konusundaki Değişik Örnekler	46
E- Haksız Fiillerde Durum	48
III. BİR İŞİN TİCARİ İŞ OLARAK SAPTANMASININ YARATACAĞI SONUÇLAR	52
A- Genel Olarak	52
B- Müteselsil Borçluluk ve Kefalet (Teselsül Karinesi)	52
1. Müteselsil Borçluluk	52
2. Müteselsil Kefalet	54
C- Ticarî İşlerde Faiz	56
1. Faiz Kavramı, Türleri ve Özellikleri	56
2. Faiz ile İlgili Mevzuata Genel Bir Bakış	58
3. Ticarî İşlerde Faize İlişkin Farklılıklar	59
IV. 3095 sayılı “Kanunî Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun”un Öngördüğü Rejim ve Faiz Oranları	62
A- Genel Olarak	62
B- Anapara Faizi Açısından	63
C- Temerrüt Faizi Açısından	63
1. Adi İşlerde	63
2. Ticarî İşlerde	63
3. Anapara Faizi Oranının Belirlenip Temerrüt Faizi Oranının Belirlenmemesi Durumunda	64
D- Kambiyo Senetleri ve Yabancı Para Borçlarında	65
§5- TİCARİ HÜKÜMLER	68
I. GENEL OLARAK	68
II. TİCARİ HÜKÜMLERİN UYGULANMA SIRASI	68
A- Emredici Kanun Hükümleri	68
B- Bu Hükümlere Aykırı Olmayan Sözleşme Hükümleri	69
C- Tamamlayıcı / Yorumlayıcı Hükümler	69
D- Ticarî Örf - Adet	69
E- Genel Hükümler	70

III. TİCARİ HÜKÜM OLMAYA BAĞLANAN BAZI SONUÇLAR.....	70
A– En Yüksek Sınırı Aşan İşlemler	70
B– Zamanaşımı	71

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM TACİR VE ESNAF

§6– TACİR.....	73
I. GENEL OLARAK	73
II. TACİR SIFATININ KAZANILMASI	73
A– Gerçek Kişiler	73
1. Ticarî İşletme İşletmek	74
2. İşletmenin “Kısmen de Olsa” Kendi Adına Yapılması.....	74
B– Tüzel Kişiler	76
1. Genel Olarak.....	76
2. TTK’da Sayılan Tüzel Kişi Tacirler.....	76
3. TTK m. 17 Dolayısıyla Donatma İştirakinin Durumu	77
4. Şirketler Topluğunda Hâkim Teşebbüs.....	78
III. TACİR SIFATININ SONUÇLARI: NİMET ve KÜLFETLER	80
A– Tacir Olmaya Bağlanan “Külfetler”	80
1. Sadece Bir Tarafın Tacir Olmasının Yettiği Olasılıklar.....	80
2. Her İki Tarafın da Tacir Olması Gereken Olasılıklar.....	84
B– Tacir Olmaya Bağlanan “Nimetler”.....	86
1. Sadece Bir Tarafın Tacir Olmasının Yettiği Durum: Ücret ve Faiz İsteme	86
2. Her İki Tarafın da Tacir Olması Gereken Olasılıklar.....	87
IV. TACİR SIFATININ KAYBI ve BUNUN SONUÇLARI	92
§7– ESNAF VE ESNAF İŞLETMESİ	92
I. GENEL OLARAK	92
II. ESNAF HAKKINDA UYGULANACAK TTK HÜKÜMLERİ	92

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM TİCARİ YARGI

§8– GENEL OLARAK TİCARİ YARGI.....	95
I. BİR DAVANIN TİCARİ DAVA OLARAK BELİRLEN-MESİNDEKİ ÖLÇÜTLER (TİCARİ DAVA TÜRLERİ).....	95
A– Mutlak Ticarî Davalar	96
1. «1. Alternatif»: TTK m. 4’te Düzenlenen Davalar	96
2. «2. Alternatif»: Özel Kanun Hükümlerinden Doğan Bazı Hukuk Davaları	97
B– Yarı-Nispi Ticarî Davalar	97
C– Nispi Ticarî Davalar.....	98

II. BİR DAVANIN TİCARİ DAVA OLUP OLMADIĞI SAPTANIRKEN İZLENMESİ GEREKEN YÖNTEM	98
III. TİCARİ DAVALARIN GÖRÜLMESİ.....	98

BEŞİNCİ BÖLÜM TİCARET SİCİLİ

§9- GENEL OLARAK TİCARET SİCİLİ	101
I. TİCARET SİCİLİ TEŞKİLATI.....	101
II. SİCİL İŞLEMLERİ.....	102
A- Tescil	102
1. Genel Olarak.....	102
2. Tescil Talebi, Şekli ve Süresi.....	104
B- Sicildeki Değişiklikler ve Silme (Tadil - Terkin).....	104
III. TİCARET SİCİLİ MEMURUNUN İNCELEME GÖREVİ	105
A- İnceleme Noktaları	105
B- Tescile Davet	105
C- Tescil Talebinin Reddi Kararına İtiraz	105
D- Geçici Kayıt.....	106
IV. İLAN ve ALENİYET	106
V. TESCİL ve İLANIN ETKİSİ.....	106
A- Kurucu/Bildirici Etki	107
B- Müspet/Menfi Etki.....	108
VI. TİCARET SİCİLİNE GÜVEN İLKESİ.....	110
VII. SİCİL KAYITLARININ TUTULMASINDAN DOĞAN SORUMLULUK ...	110

ALTINCI BÖLÜM TİCARET UNVANI VE İŞLETME ADI

§10- TİCARET UNVANI.....	115
I. GENEL OLARAK	115
II. OLUŞTURULMASI.....	117
A- “Çekirdek”, Anlamı ve Oluşturulması	117
1. Gerçek Kişi Tacirler ve Adi Şirket	117
2. Tüzel Kişi Tacirler	117
3. Tacir Sayılan Diğer Tüzel Kişiler ve Donatma İştiraki.....	119
B- “Ek”, Anlamı ve Kullanılması.....	119
III. TİCARET UNVANI ile İLGİLİ ÖZEL DURUMLAR (DEĞİŞİKLİKLER) ..	120
A- Ticaret Unvanının Devamlılığı	120
B- Şubelerin Unvanı	121
C- Ticaret Unvanının Devri	121
D- Ticaret Unvanının Korunması	121

§ 11 – İŞLETME ADI	122
---------------------------------	------------

YEDİNCİ BÖLÜM MARKA

§ 12 – MARKA	125
I. GENEL OLARAK MARKA ve TÜRLERİ	125
II. MARKANIN TESCİLİ	125
A– Marka Olarak Tescil Edilebilecek İşaretler	126
B– Tescil İçin Mutlak Ret Nedenleri	127
C– Tescil İçin Nispi Ret Nedenleri	129
III. MARKANIN TESCİLİ ile İLGİLİ USULİ İŞLEMLER	131
IV. MARKANIN TESCİLİ ve SONUÇLARI	132
A– Genel Olarak	132
B– Tescilin Marka Sahibine Tanıdığı Hak ve Yükümlülükler	132
V. MARKANIN HUKUKİ İŞLEMLERE KONU OLMASI	134
A– Genel Olarak	134
B– Devir	134
C– Markanın Teminat Olarak Gösterilmesi	134
D– Haciz	135
E– Lisans	135
VI. MARKANIN HÜKÜMSÜZLÜĞÜ/İPTALİ ve MARKA HAKKININ SONA ERMESİ	136
A– Hükümsüzlük/İptal Nedenleri	136
1. Mutlak ve Nispi Ret Nedenleri	136
B– Sona Ermesi	137
VII. MARKA HAKKINA TECAVÜZ ve HAKKIN KORUNMASI	138
A– Tecavüz Sayılan Fiiller	138
B– Açılabilir Davalar	138
C– Yetkili - Görevli Mahkeme	139
D– Zamanaşımı	139

SEKİZİNCİ BÖLÜM HAKSIZ REKABET

§ 13 – HAKSIZ REKABET	141
I. KAVRAM	141
II. KOŞULLAR	142
III. HAKSIZ REKABET HUKUKUNUN AMAÇLARI ve KORUDUĞU DEĞERLER	143
IV. HAKSIZ REKABET HALLERİ	143
V. HAKSIZ REKABET SONUCU AÇILABİLECEK DAVALAR ve DAVA AÇMAYA YETKİLİ OLANLAR	148

A- Davalar	148
1. Hukuk Davaları	148
2. Ceza Davaları	149
B- Dava Açmaya Yetkili Olanlar ve Davalılar	149
1. Davacılar	149
2. Davalı/lar	150
C- İhtiyati Tedbirler, Hüküm İlanı ve Zamanaşımı.....	151
1. Tedbir ve Gümrükte El Koyma	151
2. Hükümün İlanı ve Üçüncü Kişiler Hakkında İcrası	151
3. Zamanaşımı	151

DOKUZUNCU BÖLÜM TİCARİ DEFTERLER

§ 14- TİCARİ DEFTERLER	153
I. GENEL OLARAK ve KAMU GÖZETİMİ, MUHASEBE ve DENETİM STANDARTLARI KURUMU'NUN YETKİLERİ	153
A- Genel Olarak	153
B- Kamu Gözetimi, Muhasebe Denetim Standartları Kurumu'nun Yetkileri	154
II. TUTULACAK DEFTERLER.....	154
III. TİCARİ DEFTER TUTMA İLE İLGİLİ YÜKÜMLÜLÜK ve SORUMLULUKLAR.....	155
A- Defterlerin Tutulması	155
B- Saklama Yükümlülüğü ve Zayi Belgesi Alma	155
C- Onaylatma	156
1. Fiziki Olarak Tutulan Defterlerde	156
2. Elektronik Ortamda Tutulan Defterler	157
D- Ticarî Defterlerin Uyuşmazlıklarda İbrazı ve Suretlerinin Alınması	157
1. İbraz	157
2. Suret Alınması	157
3. Defterlerin Tamamının İncelenmesi	157
IV. TİCARİ DEFTERLERİN İSPAT GÜCÜ	158
A- Genel Olarak ve Lehe Delil Olması	158
B- Karşı Tarafın Defterlerine Dayanma	159

ONUNCU BÖLÜM CARİ HESAP

§ 15- CARİ HESAP	161
I. GENEL OLARAK	161
II. TANIM ve ÖZELLİK ARZ EDEN NOKTALAR	163
III. CARİ HESABA GEÇİRİLEBİLECEK ve GEÇİRİLEMEYECEK ALACAKLAR.....	163

A- Cari Hesaba Geçirilecek Alacaklar	163
B- Cari Hesaba Geçirilemeyecek Alacaklar	164
IV. CARİ HESABIN İŞLEYİŞİ ve HÜKÜMLERİ.....	164
A- Genel Olarak.....	164
B- Süreler.....	165
C- Bakiyenin Tespit ve Kabulü.....	165
D- Faiz.....	166
V. CARİ HESABIN SONA ERMESİ.....	167
A- Genel Nedenler.....	167
B- Özel Nedenler.....	167
1. Ölüm - Kısıtlanma.....	167
2. Bakiye Artığının Haczi.....	167
VI. ZAMANAŞIMI	167

ONBİRİNCİ BÖLÜM TACİR (VE ESNAF) YARDIMCILARI

§ 16- TACİR (VE ESNAF) YARDIMCILARI.....	169
I. GENEL OLARAK	169
II. TACİR YARDIMCILARI ile TEMSİL/VEKÂLET HUKUKUNUN İLİŞKİLERİ	170
III. BAĞIMLI YARDIMCILAR.....	175
A- Ticarî Temsilci.....	175
1. Kavram, Tanım, Unsurlar.....	175
2. Atanması, Temsil Yetkisi, Kapsamı, Sınırlandırılması	175
3. Sona Erme	177
B- Ticarî Vekil.....	179
1. Kavram, Tanım ve Türleri	179
2. Temsil Yetkisi.....	179
C- Pazarlamacı	181
1. Kavram ve Tanım	181
2. Atama, Tarafların Yükümlülükleri.....	181
3. Sona Erme	182
IV. BAĞIMSIZ YARDIMCILAR	182
A- Simsar (Tellâl)	182
1. Genel Olarak, Kavram ve Türleri	182
2. Unsurlar, Simsarın Hak ve Yükümlülükleri	185
B- Acente.....	188
1. Kavram, Tanım ve Unsurlar	188
2. Türleri: Aracı Acente - Sözleşme Yapan Acente	191
3. Temsil Yetkisi, Kapsamı ve Yetkinin Değişik Görünümleri	191
4. Tarafların Yükümlülükleri ve Hakları	196
5. Sona Erme	200
6. Acentelikte Rekabet Yasağı Anlaşması	206
7. Zamanaşımı	207

8. Acentelik Hakkındaki Hükümlerin Uygulanacağı Diğer Kişiler	207
C–Komisyoncu	208
1. Genel Olarak	208
2. Taşıma İşleri Komisyonculuğu.....	210